

Είναι μερικοί αληθινοί φίλοι που τονε σπλαχνίσουνται τὸ δόλιο λεβέντη τὸ Μανωλάκη, καὶ μπούνους στὸ κρήμα ἀπίζοντας πῶς ἡ μαραζίαρικη, ἡ μισοζάντανη Κερά Κοκκαλιάρχη θέπομαρχθῆ καὶ θὲ μείνη Ἑρή κάτω ἀπὸ τὸ φοβερὸ βάρος, ποὺ σηκώνει κλεμένης ἀπομεινάρια δόξας βχαλικῆς, καὶ πῶς θὲ βρεθῆ πάλε λεύτερος δ λεβέντης δ Μανωλάκης, καὶ θὲ πάρη πιὰ τότες ἐπίστημο ταῖρι του (φυσικό του ταῖρι είναι καὶ τώρα) τὴ μυριόγραφη βασιλοπούλα ποὺ κι ἀν πλευράς της ευπόλυτη καὶ γυμναστρά γαλη στὸ βουνό, είναι δμως ἡ μόνη ποὺ καὶ ερούμπους τὴ ζωὴ καὶ τὶς χάρες τῆς μικαρίτισσας τῆς πνύριας Βασίλισσας, κι ἀς μὴ σηκώνη τάρχηνιασμένα στολίδια της.

Κ' ίσως πιὰ τότες τοῦ φέρη δ Θεός τοῦ λεβέντη τοῦ Μανωλάκη μέσα στὸ σπιτικό του πατιδία θεόζωνταν, θεοδύνωμα καὶ θεόμορφη, κ' ίσως δὴ πιὰ τότες ἀσπρη μέρα κι αύτὸς σὰν τους ἄλλους γειτόνους του.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΣΤΗ «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ»,

Κάθε μέρα μᾶς ἔρχουνται γράμματα γεμάτη δάγκη κ' ἐνθουσιασμῷ γιὰ τὸ δργο μας. Στὴν ἀρχὴ σκεφτήκαμε νὰ μὴ δημοσιεύουμε κανένα γιατὶ ἀπὸ τὸν ὑπέρμετρο ἐνθουσιασμό τους οἱ καλοὶ μας ὑποστηριχτές μᾶς παραλιβανίσανε μ' ἐπαίνους καὶ λόγια φιλόστοργα. Μὰ κατόπι διλαξάμε γνώμην γιατὶ τὰ γράμματα αὐτὰ μποροῦν νὰ χρησιμέψουν καὶ γιὰ πλάντηση στὰ τόσα γλυκανάτα καὶ ἀπερίσκεφτα ποὺ γραφτῆκαν ἐναντίο μας ἀπὸ γερικοὺς δημοσιογράφους. Μόνο νὰ σκεφτῇ κανεὶς ποιοὶ μᾶς πολέμησαν καὶ ποιοὶ μᾶς ἐποστήσισαν στὸν ἀγώνα δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ μᾶς σῆξῃ τὸ χέρι. Καὶ τέτερα συγχαρίκια τὰ δεκόμηστε μὲ συγκίνηση.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1

Σπέτσες 1910 - 25 2

Πολύτιμοι μας Συνδεάτες,

Μὲ τὴ χαρὰ του ποιητὴ καὶ τὴ λαχτάρα ὑποχρεωμένου σας συνιδέστη καὶ ἀδελφὸς σπεύδω νὰ σᾶς χαιρετήσω καὶ, σφίγγοντας τὰς τὸ χέρι, νὰ σᾶς συγχαρῶ γιὰ τὴν ἀφοσίωση καὶ τὴν παλληκριά τας. Δεχθῆτε τὸ ταπεινό ψων ἔνγα νὰ σησλι-

ἀπὸ μένα. Ἐνῶ τὰ ξέρει δμως δὲν τὰ λογχαίσει, γιατὶ δὲν μπορεῖ νὰ λησμονήσει τὴν ἔγωνα καὶ τὸν κόπο καὶ τὰ σοφίσματα του λυρικοῦ ποιητὴ που θέλησε νὰ πατήσει καὶ τὴ δραματικὴ περιοχὴ τῆς τέχνης. Κ' ἔτοι φαντάζεται καὶ τὸ γγήσιο δραματικὸ ποιητὴ πῶς σκοτίζει τὸ τὸ κεράσι του καὶ βιάζει τόσο πολὺ τὸν ἔχυτό του γιὰ νὰ πιεύσει τὶς δραματικὲς συγκίνησες. Δὲ θέλει νὰ στοχαστεῖ πῶς καθὼς δ γεννημένος μυσικός μπορεῖ καὶ ὑποτάξει τὸν ἥχο, καθὼς δ γεννημένος λυρικὸς ποιητὴς σκρατεῖ στὴν τσέπη του τὸ μαγικὸ κόστιτο του στίχου, ἔτοι κι δ γεννημένος δραματικὸς μεταχειρίζεται μὲ τὴν ἴδια εὐκολία τὰ δραματικὰ του μέσα. Καὶ τοῦτο γιατὶ βλέπει τὴ ζωὴ μονάχα μὲ τὰ μάτια του δραματικοῦ ποιητὴ καὶ δέχεται τὴ συγκίνηση του ἀπ' αὐτὴ μόνο σὲ μορφές, σὲ πρεξες, σὲ δραματικὲς συγχρουσες κι ὁ ἀγώνας του κι ὁ κόπος του κ' δουλιά του κι δ δρωτικὲς δὲν εἶναι περὰ μόνο πῶς νὰ ὑποτάξει τὴ συγκίνηση του στὴν καλλιτεχνικὴ ἀπαίτηση καὶ μόνη του σκληρῶς εἶναι, καθὼς καὶ τοῦ μουσικοῦ καὶ τοῦ λυρικοῦ ποιητὴ, τὸ νόημα τῆς τέχνης. Τὰ δραματικὰ μέσα δὲν εἶναι τεχνάσματα ἀπὸ τὴ φύση τους, καταντὴν τεχνάσματα μόνο γιὰ τὸ μὴ γνήσιο δραματικό, γιὰ τὸν ἀδύναμο

στεῖ στὰ χέρια μας, ποὺ ὑψόνουν τὸ λάθαρο τῆς 'Εθνικῆς μας Ἰδέας τόσο τίμια, τόσο εἰλικρινά. Τι μὴ σας καὶ δόξα μας ἡ «Συντροφιά» σας, ἡς ἀνοίξη τοὺς νέους τους δρόμους τῆς λευτεριας, ποὺ δὲν οἱ διαλεχτοὶ τῆς Πατρίδας μὲ κάθε τους θυσία περὴ φανατικὰ δράμουν γενναῖχ νὰ συναγωνιστοῦνε στὸ πλευρό σας. Χαίρετε καὶ θεωρεῖτε με θυμυκτή σας καὶ συστρατιώτη σας.

Μὲ τὸ ἀδελφικό μου φίλημα
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Τῆς «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ»
στὴν Ἀθήνα

2

Λόγια κ' ὑστερικοὶ ἐνθουσιασμοὶ δὲν ταιριάζουν. "Ο, τι κάματε, εἴταν ἀνάγκη νὰ γίνει. Ή μηλιὰ σὰν ἀνθίσει, θέλει δὲ θέλει θὲ δέσει καὶ θὲ κάμει μῆλο.

Κ' ἡ Φυλή μας βρίσκεται στὸν ἀνθισμὸ καὶ σὲ ὠρίμασμα. Ξαρά σὲ μᾶς ποὺ νέοι εἴμαστε καὶ δυνατοὶ καὶ τὸ Χρέος μπροστά μας ὑψώνεται ἀνεκμετάλλευτο καὶ παρέβενο.

Θέλει πολύ, σὲ λίγες μέρες ποὺ θέρθω, νὰ Σᾶς σφίξω τὸ χέρι. "Οσο δραῖο κι ἀν εἶναι νὰ στέκεται κανεὶς μονχός, Στυλίτης, δμως σὰν ἀγικρύσει δυνατοὺς συναγωνιστάδες χαίρεται, γιατὶ σύγκορμα νοιώθει τὴν ἀνατριχίλα τὴν ηδονικά, ποὺ προσναγγέλνει τὴ Νίκη.

Μὲ πολλὴ ἀγάπη σφίγγω ὅλης
τῆς «ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ» τὸ χέρια.

ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ

3

"Ελαχαῖς εὐχαριστῶ.
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΙΖΑΚΗΣ

Καθηγητὴς τεῦ Πανεπιστημίου

'Αθήνα, 20/3 1910

4

Αγαπητοὶ μου φίλοι,
Μοῦ ἔρχεται τὸ γράμμα τας στὴ στιγμὴ που πακετάρισκ καὶ ποστάρισκ τέπαντά μου γιὰ τὴ Βιβλιοθήκη τῆς Συντροφίας. Δὲν κατάλαβα πῶς θέ-

λατεῖ βιβλία γιὰ μόρφασμα. Ἐπειδὴ ἔχω ὡς τώρα ἐννιά τόμους κ' ἐπειδὴ δλοὶ τους δὲν εἶναι διασκεδαστικοὶ καλλιαράχη μὲ μού πῆγε ποιοὶ κάνουνε γιὰ μόρφασμα (Ταξίδια, Ζωὴ κι Ἀγάπες) γιὰ νὰ σᾶς στελλω.

Μπράβο σας γιὰ τὸ θεμέλιωμα τῆς Συντροφίας, γιὰ τὸ κουράχιο καὶ τὸ σκοπό. Μὲ συγκίνηση πολὺ τὸ γράμμα σας κ' εἴμας δλος πρόθυμός σας.

ΨΥΧΑΡΗΣ

5

Πρὸς τὴν Επιτροπὴ

τῆς «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ»

'Αθήνα

Αξιότιμοι Κύριοι,

"Ελαχαῖς τὸ γράμμα τας τῶν 25 τεῦ Φλεβάρη παταστατικό σας.

Γιά σας! Δὲν εἶναι τόσο ποὺ εἶδετε τὴ σημασία τῆς γλωσσικῆς 'Ιλίας κι ἀποφασίσατε νὰ ἐνεργῆστε περὰ πρῶτα πρῶτα ποὺ δείξατε παλικριά. Διφούσες ή ψυχή μου τὴν παλικαριά δταν εἶναι νὰ πολεμήσουν ἡ ἀτικρύτουν τους πολλούς γιατὶ ως τώρα τὰ μόνη ποὺ ἔβλεπα στὸ ἔθνος μας εἶταν τῶν πολλῶν πρὸς τους λίγους. Κάμετε μιὰ μεγάλη ἀρχή, πολὺ μεγάλη καὶ σημαντικά, ποὺ σὰν τὴ μημησῦν κι ἀλλοι ἡ μὲ τὸ γλωσσικὸ ζήτημας ἡ μὲ ἄλλο ζήτημα, μπορεῖ νὰ δοῦμε κι' ἔμετς μὲ μέρη του θεοῦ. Γιά σας!

Βιβλία θὰ σᾶς στείλω. Τώρα δὲν ἔχω περὰ τὴν 'Ιλιάδην καὶ τὸν Ταχυπούρη ποὺ ξανχτυπώνεται. Θὰ σᾶς στείλω σὲ 3) 4 βδομάδες. Τὸ μόνο ποὺ θὰ σᾶς περακαλέσω, σ' διέποντας, γράψετε μου τ' ὄνομά του ώστε νὰ τὸ περιώ στὸ Κατάστιχο μου.

Βλέπω, μερικές ἐφημερίδες χρησιμεύουσες τὶς συνθητικές «ψεφτίές». Μοῦ φρίνεται πῶς οἱ ἐφημερίδογράφοι δὲν ἔχουν δικαιώματα, τάχα ἐπειδὴ εἶναι τόπος νὰ γράφουν δτι θένει καὶ νὰ προσβάλουν. Τότε έχει τὸ δικαιώματα κι' δὲν οἱ διάλοις νὰ τους σωπίνει μ' δποιοιον τρόπο μπορεῖ.

Σᾶς ἀσπάζομαι

πρόθυμος

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

πατητή. Καταντὴν ἔκδυτα τεχνάσματα γιὰ καίνον ποὺ δὲν ἔχει γνώμων τὴν καλλιτεχνικὴ ἀπαίτηση, μὲ τὴν ἀπαίτηση τὸν ὄρισμένον θεατρικοῦ κοινοῦ. 'Ο κριτικὸς Πχλαρμᾶς βλέπει μόνο τοῦτο, γιατὶ σὲ τοῦτο μόνο σκότωψε δ ποιητὴ; Πχλαρμᾶς. 'Ο πόλεμος ποὺ κάνει στὴν μελέτη του αὐτὴ τὴν εὔχολην δραματικῆς ἐπιτυχίας, ποὺ κυνηγοῦν οἱ περσότεροι δραματικοὶ τοῦ τόπου μας, εἶναι σωτῆρος καὶ δικιολογημένος, ἡ ἀρνητικὴ δμως τοῦ θεάτρου γενικά γιὰ κριτήριο τοῦ δραματικοῦ ποιητὴ εἶναι δλότελα ὑποκειμενική, γιατὶ δὲν ιστορία μας δείχνει: τὸ άντιθετο. Κι ἀν ἀλλα δεχτοῦμε πῶς; εἶναι δυνατό νὰ ὑπάρχει δράμα σὲ σὲ π' τὸ θέατρο, καὶ τοῦτο ἀλλα δεχτοῦμε δημοτικής δράματος μέσης πρέπει νὰ μὲ δίνει δραματικῆς συγκίνησες ἔστω καὶ μὲ λυρικὴ ἔκφραση. Σκοπός μου δὲν εἶναι νὰ γένησε τὸ πότερο της τέχνης, τὸ δημητριεύοντας τὴν εὐγενικὴ διάθεση ποὺ τὸν ἀναγγωρίζω πῶς; Οι εἰσιτήριοι τοῦ ποιητὴ τοῦ «Δωδεκάλογου». Τὸν κάνει νὰ μὴν μπορεῖ νὰ προσέξει πιότερο σὲ κάπιες ἀντικειμενικότερες ἀπαίτησες, ποὺ δέπτενται απὸ τὴν θεατρικὴ τοῦ θέατρο, δποροῦν νὰ παιχτοῦν μ' ἐπιτυχία τὰ δράματα ποὺ θέλει σώνει καὶ καλλιαράχη μὲ γράψει κι ἀς τοῦ λείπει δημόσεση.

Τὸν ὑποκειμενικὸ αὐτὸ τὸν βίσκω μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες ἀδυναμίες τῆς κριτικῆς τοῦ ποιητὴ τοῦ «Γραμμάτων» μας δίνει τὸ δική του ποιητικὴ δυναμικότητα, μὲ καὶ νὰ τὸν κάνει σὲ κανόνη, νὰ τὴ γενικοποιεῖ σ' αἰσθητικὴ περιωπή, δπως δὲν μπορεῖ νὰ γένει οὕτε στοὺς μεγαλύτερους δημητριούς ποὺ εἶδε δ ἀνθρωπότητα. Θὲ φίρω ἔνα χρητηριστικὸ δείγμα: Μιλώντας γιὰ κάπιο συγραφέα ποὺ μαξιλαρώθηκε τὸ περασμένο καλοκαίρι στὸ θέα-

"Ω παλληκάρια,

τοῦ ἀρχαίου τοῦ Βυζάντιου νέα γενεά,

Γειά Σας !

Μέσ' ἀπ' τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μου βγαίνει ἀφτός μου δι χαιρετισμός, πούναι μαζί καὶ στεναγμός ἀλαφρωμοῦ, καὶ θαυμασμοῦ ἔφωνημα, καὶ φάνημα χαρᾶς.

"Ἄς τὸν πάρει στὰ φτερούγια του τὸ νιολεφτρωμένο ἄγερι τῆς Ἀνατολῆς, κιὰς Σας τὸν φέρει ὡς φίλημα, κιὰς Σας τὸν φέρει ὡς δάκρι, φίλημ' ἀδερφικῆς ἀγάπης καὶ δάκρι ἐβνωμοσύνης ἔθνεκῆς.

"Οταν πρωτόμαθε τὸ γλυκὸ συνταιριασμό Σας, ὅταν πρωτοδιάβασα τὸ παλληκαρήσιο «καταστατικό» Σας, συνεπάρθηκα, ἀναγάλλιασα καὶ κράβγασα «Νῦν ἀπολύεις !

"Ηθελα νάμουν Πίνδαρος, νὰ κρούζω τὸ δοξάρι, νὰ φύλω Πύθια γιατὰ Σας, Ὁλύμπια νὰ Σας φύλω, ποὺ ἀναδεῖξατε νικήτρα τὴν Ἰδέα, τὴν πεντάμορφη, τὴν ἑρτάχαρη, τὴν κοσμολόγητη.

Τὰ σύμβολά Σας νὰ είναι λύρα καὶ φοινίκα μὲ τὴ λύρα νὰ ἐλκύζετε γλυκὰ τὶς ἀδλοὺς φυχές, ποὺ νειρέβουνται τὴν θρυλούμενη μεγαλούνη τῆς Ἐλλάδας τῆς αἰώνιας καὶ νάθγατίζετε τὸν τιμημένο τὸ στριτὸ ποὺ θὰ ὁδηγήσῃ τὴν Ρωμιούνη τὴν ἀπέθαντη στὴ δόξα τῆς τὴν ἀληθινή μὲ τὴ φοινίκα πάλε νὰ χτυπάτε καὶ νὰ καταστήνετε ἀνίκανες γιὰ μάχη τὶς καρδιὲς τὶς διαστρεμένες ποὺ ἀρέζουνται στὴ σπίλα καὶ θρέφουντ' ἀπὸ μούχλα, καὶ γέρφτὸ ἕακολουθοῦν νὰ καλλιεργοῦν τὶς φτωματίνες, καὶ νὰ μποδίζουν τὸ ἀπολύμασμα τοῦ ἔθνους τοῦ ταλαιπώρου.

Ναὶ παλληκάρια, η δουλειά Σας είναι μεγάλη κιώραιά, κιῶρι τόσο δύσκολη ποὺ φαίνεται. Ὁ Σκολαστικός ἔναν μπάτσο μόνο θέλει, μοιάζει μὲ τὸ Χαμιτισμό, πού, ἐνῷ φχίνουνται τόσο φοβερός, σωράστηκε κέπου μένην μπάτσο ποὺ ἔδωσε δι Νιαζής τοῦ Σκηνῆ—πατᾶ στὸ Μοναστήρι. Ὅλοι οἱ ἀληθινοὶ γραμματισμένοι τὸ κκτάλαβαν πιά, πὼς ἡ αἰτία ποὺ δὲν πάμε καλὰ εἰν' δι Σκολαστικός καὶ μόνος δι Σκολαστικός, καὶ περιμένουν τὸ σύνθημα: χαρὰ σίσις ποὺ θὰ τὸ δώσετε !

"Εμεῖς εἶμασταν οἱ ἐπχναστάτες ποὺ τὸν ἀδυνατίσαμε. Εσεῖς είστε τώρα δι ταχτικὸς στρατός

τρο, λέει: «Ο ποιητὴς μπορεῖ νὰ πέφτει κάποτε, μὰ δὲν ξεπέφτει. Ξέρω πὼς ἔκεινος ποὺ ἔγραψε τὸ «Βιβλίο τῆς Αὐτοκρατορίσσας» δὲν μπορεῖ νὰ σκαρώνει ἔργα γιὰ μαζίλαρωμα καὶ ἀν ἀκόμα τὸ θελήσῃ, ἔτοι, ἀπὸ καπρίτσιο. Πιὸ πολὺ τὴν ἐμπιστέομαι τὴν αἰσθητικὴν τοῦ ἐνός, τοῦ ποιητῆ, ἀπὸ τὴν φυχὴ τοῦ κόσμου, τὴν πειρατάρα καὶ τὴν ἀσθενόρωτη». 1) Παρακαλῶ, μὴν παρανοθῶ. Τὸ ἔργο ποὺ μαζίλαρώθηκε καὶ ποὺ δι κριτικὸς διολογεῖ πὼς δὲν τὸ ξέρει, οὐτ' ἔγω τὸ ξέρω. Τὸ ἔδιο, δὲ μοὶ περνεῖ στὸ νῦ μου νὰ ὑπερασπίσω τὴν αἰσθητικὴν τοῦ κόσμου, ποὺ θυμόνει τὸ συγχρέα τῆς «Τρισεύγενης». Ἄν φέρω τὸ παραδειγμα, τὸ κάνω μόνο γιὰ νάφησω τὸν κριτικὸ νὰ πει μονάχος τὴν πεποίθηση ποὺ ἔχει σὲ ποιητικὲς δυναμικότητες περσότερο παρὰ σὲ κάπια ἀντίληψη τῆς τέχνης πιὸ δρισμένη. Ποῦ φέρνει αὐτὴν ἡ πεποίθηση στὴν αἰσθητικὴν τοῦ ἐνός, τοῦ ποιητῆ, δὲν είναι ἀνάγκη νὰ τρέξομε στὴν παγκόσμια φιλολογία γιὰ νὰ τὸ δοῦμε. Φτάνει νάνοισομε τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύρτου» γιὰ νὰ πειστοῦμε ἀν δι ποιητὴς μπορεῖ νὰ πέφτῃ κάποτες, μὰ δὲν ξεπέφτει. Τὶ κίντυνος μπορεῖ νὰ γένει αὐτὴν ἡ

1) Σκόρπια καὶ πρόγεια θεατρολογικά. Δὲς «Νουμέα», ἀριθ. 361.

ποὺ θὰ τὸν πολεμήσετε καὶ θὰ τὸν νικήσετε κατὰ κράτος.

Θάρρος, Παλληκάρια, δι προορισμός Σας είναι θεος, η δουλειά Σας δοξοφόρα, έθνοσώστρα !

«Η καθαρέδουσα, ποὺ λένε, είναι τὸ συμτωματικὸ παθολογικὸ φάνημα τῆς μεγάλης καὶ μακρόχρονης ἀφτῆς ἀρρώστιας τοῦ γένους: είναι σὰν τὴν κοκκινίλα στὰ μάργουλα τοῦ χτικιάρη, ποὺ γελάει τοὺς ἀνθρώπους, ἔτοι κιάφτη γελάει μόνο τοὺς ἀμαθους τοὺς ἀνήρευρους. Πολεμήστε τὴν ἐπιστημονικὰ καὶ πιδέξια, πολεμήστε τὴν ἀλύπητα· δεῖξτε πὼς είναι στοιχεῖο παθολογικὸ τοῦ γλωσσικοῦ ὄργανου. Φωτίστε τὸν κόσμο, ἀκόμα καὶ μεταχειρίζοντας γιὰ δργκνο ἀφτὴν τὴν ἴδια. Ψέματα πὼς κάτι εἴκαμε κιάφτη, δηι κιάν εἴκανε καὶ κάνει ὡς τὴν ὥρα (ζέν καὶ ποὺ τὴ μεταχειρίζονται οἱ καλοὶ μας γιὰ τὸν ἀγώνα, είναι ἀρνητικό, καταστρεπτικό, διέθριο, ναὶ διέθριο.

Πάλε Γειά Σας, Παλληκάρια·

Ζήτω τῆς «Συντροφιάς» Σας !

Πρόθυμός Σας

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

Tchataldla—Turquie

6 τοῦ Μάρτη 1910

7

Ἄγκυπτά μου παιδιά,

Χάρηκκα μεγάλη χαρὰ μὲ τὸ γράμμα σας.

Ο ἀγώνας μας θάσθυνε δὲν νέες ζεστές καρδιές δὲν ἔρχουνται μαζί μας. Τόβλεπα, κι ἀπὸ πρόπερσι κάθησα κι ἔγραψκ μιὰ προκήρυξη στοὺς νέους, στὴ μαθητικὴ καὶ στὴ φοιτητικὴ νεολαία. Δέξα σὲ σας ποὺ τὸ κάματε ἀφτὸ τὸ μεγάλο βῆμα.

Δοιπόν τώρα εσεῖς δύπρός κι ἐμεῖς νὰ βοηθοῦμε Κι ἀφτὸ είναι τὸ σωστό ! Μὰ νάστε νέοι μὲ τὰ δόλα σας ! Ή ἐρωτικὴ φωτιά, ποὺ είναι μέσα σας, ἡ ἀληθινὴ δυναμομάνα γιὰ κάθι μεγάλο καὶ γενικὸ νὰ σᾶς δίνει τὴν δρμή ποὺ χρειάζεται γιὰ νάναποδογυρίστε τὰ τόσα ἐμπόδια· ἀφ: η νὰ σᾶς κρατεῖ σ' ἐπιμονὴ ὡς τὸ τέλος, ὡς τὴ νίκη τὴν τελειωτικὴν.

Τὴν προκήρυξη μου τὴ ξαναγράφω καὶ σὲ λίγον καιρὸ θὰ τὴν ἔχετε.

Απὸ τὸ βιβλίο μου «τὸ γλωσσικὸ ζήτημα»

δὲν ἔχω ιδω ὡστε ἐνώ ἀντίτυπο. Τάχει δι Ταχκόπουλος δσα ἐμειναν, πάρετε δσα θέτε, καὶ στείλετε μου κι ἐμένα καμιὰ δέκαριά:

Απὸ ἐνα φίλη ἀγάπη:

σ' δλους σας

ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Πόλη

3 - 4 - 1910

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΣΚΟΛΕΙΟ

35

ΣΟΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ (*)

Τέλειωσε η πρώτη σκολικὴ χρονιά «κακὴν κακῶς». Ο Θύμης, είγκι σωστό, πὼς στὰ τελευταῖς κατώρθωσε νὰ κοιτασθείαζη. Πόσες δμως σηματικὲς ἀπώλειες δοκίμασε, πόσο ρίζικὰ ἔβλαψε τὸ πνέμα του, πόσο φοβερὰ ῥήματε τὸ κορμί του, γιὰ νὰ πάρη ἀπὸ τὸ δάσκαλο αὐτὸ τὸ ἀδωρο δῶρο. Ο Θύμης τώρα πιὰ δὲν είτανε τὸ χαροπό κενό παιδί, τὸ ξεπνό, τὸ ζωερό, τὸ γεράτο δροσιά καὶ γέλοιο. Τὸ είχε ξενευρίσει τὸ σκολείο μ' δλες τικάκωσέ του. Είχανε βαθουλωθῆ τὰ ματάκια του, ἀπὸ δλαστάνθρωπα μέσα, ποὺ μεταχειρίζεται δι δάσκαλος γιὰ νὰ διδάξῃ κείνο ποὺ τοῦ λέει δι τυφλούρητος του, τὸ πρόγραμμα. Κι δὲς πάγι νὰ φώναξε πάπ τὸ δέκατο ἔβδομο ακόμη κίνησ δ. Α. Σομενίους πὼς «η μόρωση κ' η ἀγωγὴ πρέπει νὰ κατορθώνεται χωρὶς πληγές, χωρὶς σκληρότητα, χωρὶς καμιὰ βία, δσο μπορεῖ πιὸ εύκολα, πιὸ εύκριστα καὶ σάμπως αὐτόματα (M. Did.) Ο δάσκαλος τὴ δουλιά του. Κ' οἱ μαθητάδες του μέρη τὴ μέρα ἀπὸ τὴν ἀκίνητα, τὸ πιὸ βλαβερὸ πρόχειρο στὰ παιδιά του σκολειού, κατὰ τὸν Alex Key, τὴ διανοητικὴ ὑπερκόπωση, τὴν ἀηδία, τὴν ἔλλειψη κάθηθε φροντίδας γιὰ τὸ κορμί, κατατοσκιμένοι κι αναιμικοί, γέρνησε τὸ κεφάλι, σὰν τὰ δέντρα που μένουνε λυγισμένα ἀπὸ τὸ ἀκατάπτυο φύσημα τὰ νέμουν.

Μιὰ μονομέρεια καταστρεφτικὴ παρατηρίεται στὴν πορεία τῆς ἀγωγῆς μας. Κ' η μονομέρεια ποὺ δένεται στὸ ζόλωμό! Πόσο μοῦ ἀρέσει νὰ γυρνάει η ἐμπνευση τοῦ ποιητὴ στὰ πίσω, ἔλαβε ἀφρομή νὰ τὸ πῶ συχνὰ σ' αὐτὲς τὶς στήλες.

Καὶ γιὰ νὰ μὴν παρανοθῶ πάλε, πρέπει νὰ τὸ πῶ παραδειγματικό ποὺ δένεται τὸ στήλη τοῦ Δωδεκάλογου, δὲν είναι ἀντίληψης καπιας πιὸ σταθερῆς ἀντίληψης τῆς τέχνης ἀπὸ αὐτή, καὶ τὴν προσπάθειας νὰ στηρίξει μὲ αὐτὴν τὶς ἀδύναμες στιγμές τῆς ποιησής του. Σταδύνατα σημεία αὐτὰ τοῦ ἔργου του είχα κ' ἔχω πάντα μιὰ ἀντίληψη καὶ αὐτὰ θερρώ πὼς ἐνεργεύν διέθρια στὴν πρόσοδο τῶν γραμμάτων μας, βρίσκονται τὸ καταλληλό διάφανος ὡστε νὰ βοηθοῦν νὰ συγχύζεται η αύστητη καὶ καθαρὴ ἀντίληψη τῆς τέχνης, νὰ κηρύχνεται: η ἀναρχίκη κυριολεκτικὰ στὲ νόημά της καὶ νὰ σέρνεται: η ποιητικὴ προσπάθεια πιὸ πολὺ στὴν ἐπίδειξη μπρόστησης ποιητικῆς, παρὰ στὴν αὐτοσυναίστηση καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῆς πραματικῆς ποιητικῆς μπρόστησης. Μὲ αὐτὸ τὸ πνεύμα εἴπα καὶ ξαναλέω τὸ θαμακούμ ποὺ σὲ ζλλους κάπιους ποιητές, ποὺ δὲν ἔχουν τὴν περσότερη ποιητικὴ δύναμη ποὺ ἔχει δι Παλαμάδες, ἔχουν ώστε σε ποιητική της καὶ πρόγεια θεατρολογικά. Δὲς «Νουμέα», ἀριθ. 350, 352, 370 καὶ 332.

ποὺ δένεται τὸ ζόλωμό! Πόσο μοῦ ἀρέσει νὰ γυρνάει η ἐμπνευση τοῦ ποιητὴ στὰ πίσω, ἔλαβε ἀφρομή νὰ τὸ πῶ συχνὰ σ' αὐτὲς τὶς στήλες.

Καὶ γιὰ νὰ μὴν παρανοθῶ πάλε, πρέπει νὰ τὸ πῶ παραδειγ